

Иазази Суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на го год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
одину 20 франака, на по
годину 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима нем-
средњој администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетиње, а
може се и картом упу-
тицом на пошту у Котор.
Дописи шаљу се уредни-
шту. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 22. Августа.

Минула је ево већ и читава јед-
на недеља дана иза тринаестог авгу-
ста, а још није предата Црној Гори ни
једна стопа од досуђеног јој земљиш-
та. У Плаву и Гусињу још се Турца
господари; исто тако међу Хоте и
Груде, а не мање и у Уљцињу.

Велике силе изјавиле су порти,
да би морска демонстрација имала би-
ти неизбежна, ако порта неодложно
не преда Црној Гори Уљцињ с околи-
ном. Порта се од те пријетње ни нај-
мање није улашшила, јер ни до овога
часа није предала Црној Гори што се
тражи.

Дакле је сад неизбежна морска
демонстрација. Велике силе све су
сложке и сагласне у овом кораку, ко-
ји се има предузети противу порте.
С почетка је можда и било међу њи-
ма разлике у томе, да ли да се пото-
њи приједлог порти просто одбије;
понеке су међу њима хтјеле да засну-
пају мишљење, да би порта ипак на-
ладала продужити рок за изведење усгу-
на земљишта у овом или овом крају,
нарочито с обзиром на тобожње теш-
коће, с којима је то скопчано. Но у-
зимајући на ум како би ово ново од-
лагање само морало обадрати порту
да у свом јогуњству буде непоустуљи-
ва и да при предстојећем рјешавању
грчкога питања још виши отпор разви-
је насупрам жеља великих сила, то
су и оне међу силама, које радо на-
гињу на портину страну, пристале на
то да се порти нови рокови не дозво-
љавају, по да се заједничком морском
демонстрацијом принуди да испуни
што је дужна.

И тако ратни бродови великих
сила, који имају саставити заједничку
флоту, ради демонстрације пред Уљци-
њем, већ се окупилају и примичу све
ближе и ближе свом циљу. За руске,
францеске и енглеске бродове већ је
јављено да су у путу; аустријски и
талијански ту су близу већ по самом
судејству; за њемачке јавља најнови-
ји телеграм да су добили упућство
да се крену пут Брињидза одакле ће ја-
мачно под Уљцињ. Сама Турска из-
јавила је великодушно, да неће учес-
товати у тој демонстрацији, што јој,
у осталом, нико ни замјерити не
може.

Но док се сви бродови некупе
под Уљцињ, требаће бар једно четв-
риест дана, ако не и више, дакле опет
за Турску — и ако не допущен а оно
фактичан рок, који ће јој, као и сви
дојаконши, за њене циљеве, добро до-
ћи. Без сумње је она то и имала на
уму, кад је тражбину сила захтјевом
новога рока одбила. Она је морала
знати, да јој је већ сва мудролија на
измаку, да је сва дипломатска сред-
ства своје домаће апотеке исцрпала,
и да јој се већ нема куд ни камо по-
да ваља предавати ово или оно. Па
знајући то, а немајући при том праве
и искрене воље да учини велики-
јем силама што ове траже, она је пу-
стила да се питање дотјера до крај-
ности, и да на тај начин с једне стране
добије још колико толико слобод-
нога рока, а с друге стране да се мо-
же лијепо оправдати пред Арбанасима.

Да бродови не ће пасти с неба
под Уљцињ, то је порта знала као и
свак други и стога се није ни најма-
ње пожурива да послуха велике силе
на да Уљцињ с мјеста преда Црној
Гори. Она се ни сада око тога не ће
журити, јер кад се већ велике силе
труде да за Црну Гору заузму Уљ-

цињ, онда би са свијем издишно би-
ло, — по њињим појмовима, — да
се и она око тога труди. Нека вели-
ке силе дођу, па нека га узму. Шта
је њој стало до тога, што ће јој можда
тонови с бродова великих сила ра-
згорити до темеља једно незнатно мје-
сто, и шта јој је стало до сопственог
угледа и достојанства? Она је данас
као дужник презадужени, који разми-
че рокове изекуацији докле год може,
а кад већ не може да их размакне,
онда му је баш потпуно све једно на
која ће начин вјеровноци против ње-
га поступити и хоће ли при том ште-
дјети његов углед и достојанство, дви-
је ствари, које, у осталом, за њега
као и за остали свијет прошлости при-
надају.

Међу тим, у овој равнодушно-
сти својој према пријетњама великих
сила порта није без неких нових
рачуна својих. Она зна врло добро да
данашњи конзервативни европски силе
има двије стране од са свим против-
положеног карактера: спољашњу и
унутрашњу. По спољашњој страни ве-
лике силе везане су међу собом фор-
малнијем, међународним обвезама, и
са те везе чини се као да међу сви-
јем силама у цијелом источном пита-
њу и свијем облицима његовијем по-
стоји потпуни споразум. По унутраш-
њој страни пак изгледа да је овај спо-
разум само на површини, а изнутра
де свака сила има своје нарочите, од
осталих сила не само одвојене него
често и дијаметрално противоборне мо-
тиве. Можда порта, имајући то на у-
му, рачуна с могућим пелигачким ве-
роватностима, те држи, да није немо-
гуће, да оно, што је данас изнутра,
дође сјутра на површину, а оно што
је на површини да потоне унутра.
Другим ријечима: порта можда спе-
кулише на то, да ће велике силе из-
врнути кад тад своју праву ћуд, ко-
ју за сад, страшећи се једна од дру-
ге, крију, а та је далеко од слоге и
споразума. Дотле пак ваља протеза-
ти сва питања, која се ближе тичу
турске царевине.

Да ли порта збиља ове рачуне
пред собом има, и ако их има, да ли
нијесу склопљени од неких лажних
цифара, због којих би јој могли насти
сви рачуни, то је ствар, о којој би се
могло доста зборити.

Ми у то не ћемо да улазимо на
овом мјесту. И ако би порта, кад се на
ско узме цијелина источнога питања, и-
мала довољно разлога да оснива свој
начин поступања на горе показане ра-
чуна, нама се чини да ће се она у цр-
ногорском питању преварити у својим
рачунама. Као што се јасно види, све
силе иду за тим, да црногорско пита-
ње одвоје од свезе, у којој оно стоји с
цијелим источним питањем, а један пут
одвојено од те свезе оно губи сву сво-
ју опасну нарав и не подије великим
силама повода ни разлога, да се у по-
гледима својим односно рјешења ње-
гова размину. Црногорско питање, само
за себе узето и са гледишта формалног
и међународног права посматрано, чисто
је и јасно за сваког и не дје мјеста
никакој сумњи ни двоструком тумаче-
њу. Ово се не креће у круговима
неопредјелиених аспирација, и по томе
не може задавати бриге ни страха ди-
пломацији. Ово је чисто позитивно и
конкретно, и по томе искључује сваки
неспоразум.

Ако дакле порта рачуна на несу-
гласност великих сила у рјешавању
црногорског питања, она ће се љуто

преварити. Нека би се можда и наша-
једна или друга сила мање наклонена
Црној Гори не остале, отуд се још не
може изводити да би цијела вољна била
да својим застрававањем у овом питању
произведе у концерту великих сила
дисонанцију из које би се могло изн-
јети много веће зло и много теже иску-
шење за Јевропу цијело.

С тога смо видјели, с коликом се
ревносту велике силе труде, да црногор-
ско питање одвоје не само од цијелога
источн ог него и од самог грчког питања, с
којим је оно и по сродству захтјева и
по самом времену доста тијесно скоп-
чано.

Ми вјерујемо, да велике силе, или
бар неке међу њима, немају много во-
ље за демонстрацију и да ова прилично
с натегом иде. Но из тога се не смје
изводити, да се те силе с тога устежу
што не би признавале да је правична
она ствар, ради које је демонстрација
предложена, него што се оне у опште
тешко склањају на оваке кораке, иза
којих на пошљедку не зна се шта све
може изаћи. Порта је крива, што је ве-
лике силе довела у такав положај; по
она ваља да избје себи из главе, да ће
велике силе након сусрета и да ће
демонстрација или на присто остати или
да ће се у самом изведењу њеном ве-
лике силе размишати и свака к себи по-
ћи. На против, демонстрација која је
за сад само ради Уљциња заказана,
може се с временом и стјецањем дога-
ђаја изврнути у нешто, што лако може
доћи главе порти. Све од ње зависи и
до њеног држања стоји. Као што је
порта могла избјећи и предупредити
да се против ње изводе међународне
изекутивне мјере, тако исто може сво-
јим даљим владањем учинити, да те мјере
пријеђу првобитно положене им грани-
це, и да наваде на порту далеко, да-
леко веће жртве по што је Уљцињ с
околином, жртве којима се граница ни
под самим Цариградом не ће поставити.

Ма смј већ у прошлом броју ука-
зали на ову опасност, која порти при-
јети. Порта може и у потпуном тренутку
уклонити од себе не само ту, него и
сваку другу опасност; она може у по-
тоштем тренутку осујетити и саму е-
фективну акцију морске демонстрације,
а то просто лојалним и искреном извр-
шењем својих обвеза према Црној Го-
ри, другим ријечма: мирном предајом
Уљциња и околине Црногорцима.

Можда порта и намјерава то, да
дочека потоњи тренутак, и да се у по-
тоштем тренутку преда својој судбини.
А можда смје и друго што, по онда
би све обрнула против себе, и прину-
дила би велике силе, да је потраже и
да јој лекцију о поштењу даду не под
Уљцињем, него на најосјетлијем мјесту
њеном.

Треће одјељење укинато.

Русија је укинула чувено „треће о-
дјељење“, а то значи врло много, особито
сад, гдје се једва поутишала вика на стра-
ховите нихилистичке завере. Указ цара
Александра од 6. ов., којим је то одје-
љење укинато, гласи овако:

„У намјери, да свршетак учинимо
дрским покушајима злочинаца, који раде
да у Русији оборе државу и друштвени
ред, поставили смо својим указом од 24.
Фебруара врховно есекутивно повјере-
ство, те смо дали грозу Лорис-Меликову
изванредне овласти. Пратећи пажљиво по-
словне председника повјеренства, освједо-
чисмо се, да је непосредна цијел повје-
ренства, да се на име створи јединодушност
код свих области, којом ће се ударати
на превратни дух, дотле већ получена, да
се даље наше жеље за очувањем социјал-

нога реда могу извађати обичним закон-
ним средствима уз помоћ неких раширења а
власти министарства унутрашњих послова.

Ушлед тога и у цијел, да се једи-
ственост акције постојећих есекутивних
органа и области учврсти, одређујемо:

1. Да се укида врховно есекутивно
повјеренство, а његови послови предаду
министарству унутрашњих послова, уједно
пак уређује посебно одјељење за државну
полицију у министарству унутрашњих по-
слова, које преузима дотичне послове
дотле, док се све полицијске области цар-
ства не споје у једно одјељење истага
министарства.

3. Управљање ђендармерије прелази
на министра унутрашњих послова, који
ће имати права предстојника ђендармерије.

4. Министар унутрашњих послова и-
ма ријешити сва питања, која су истра-
жена у врховном повјеренству, те може
на посебна савјетовања дозвати бивше
чланове сада укинута есекутивног по-
вјеренства.

5. Главни гувернери и друге области
имаду у будуће у случајевима, у којима
су се по указу од 24. Фебруара обраћали
на предстојника врховне есекутивне о-
бласти, обраћати се на министра унутра-
шњих послова, коме је предана врховна
управа у свијем питањима, што се тичу
државних злочина, и то посве овако, како
је припадала предстојнику врховнога есе-
кутивног повјеренства.

6. Да се многоструке дужности ми-
нистарства унутрашњих послова олакшају,
а да се тиме неповриједи садашње његово
легално знаменовање, има се од њега од-
цијепити одјељење за пошту и за брзојаве
те скупа са одјељењем за духовне ствари
и за иностране вјероисповјести предати
особи, коју ћемо именовати.

7. Провађање ових одредаба предаје
се нашим министрима унутрашњих по-
слова и пошта и брзојава према њиховим
овлашћенима и да буду ваљано споразумни
са осталим областима, а ако би устреба-
ло, имаду запекати нашу одлуку.

Александар.

Портин одговор у црногор- ском питању.

„Берл. Тагблат“ саопштава одговор
порти на колективну ноту власти. Одго-
вор тај гласи:

„Висока порта намјеравајући очевид-
ним начином доћи у сусрет жељама вла-
сти и желећи да се ово питање брзо и
на задовољство ријешити, пристаје у начелу
на одступ Уљциња црногорској влади. Ме-
ђу тим има се граница међу Подгорцима
и скандарским језером установити на лицу
мјеста према точакама означеним у берлин-
ском уговору.

У ту цијел приправна је висока
порта углавити погодбу, јер она себи на-
меће жртву, одступајући онако важну
позицију као Уљцињ, главно мјесто плод-
на предјела.

Царска влада тежи једино за тим,
да се уклони свака нова размирица и
збога могућност даљег какова замршаја.
Да се пак овај одступ обави без сметања
и тешкоћа, неопходно је нужно, да се рок
продужи за неколико недеља, пошто се
дозвољени рок од 21 дана збиља указује
недовољан.

Потписани изјављује уједно, да ви-
сока порта, пристајући на одступ Уљциња,
поврх свега остаје проникнута неуклон-
вом дужности, да чува права своје суве-
рености и по том да искључи ма какву
мисао туђага посредовања.

Ако уговорне власти против сваког
очекивања неби прихватиле овај приједлог,
ако би мислиле, да морају учинити из-
вјесне одредбе, које би за тим смјерале,
да се кнежевина Црној Гори помогне си-
лом да заузме град Уљцињ, онда царској
влади неби било могуће, да се придружи
било којим му драго начином тим одред-
бама, које би се онда на сваки начин мо-
рале учинити без њезине приволе.

Абедина.

Основа друге колективне ноте у грчком питању.

„Нови бечки Тагблат“ доноси основу
друге, од енглеске владе израђене ноте

почеше Радимир и Пољак јавно викали, да они на такво неваљало дело никад пристати неће, да шта важе да ће се томе вада противити; а тако су и урадили; Радимир који је у одбору био за прегледавање разних питања јавно и безразложно томе се противио и суварио заједно с Пољаклом изашао из скупштине кад се о томе гласовало да и не чују таково претресивање. Марковичић члан тога одбора из неке милости пристао је на прву точку а за другу није хтио да зна, те тако с Бабићем православљем учитељем прву точку од поменутих молбених усвојише а другу одбацише као неумјесну; тога се држао и г. пресједник, те ту точку са свијем одбаци, уз пркос многијех гласова који су је јаким разлозима подкрјепљивали, а ставља на гласовање само прву точку, која би већином гласова усвојена. И тако се овогодишња учитељска скупштина сврши али у учитељима православне вјере остали велико незадовољство, што им се легално питање овако неправедно гази и кирилица праједовско ни емо славенско под ноге баца што на тајлијанска млетачка република није радила, уз пркос уставног закона.

У Боки има преко три дијела православних Срба, који су се од памтвијека са кирилицом служили, па и под самом републиком млетачком, како што потврђују многа писма која је цета на седеке кнежеве и главаре упућивала, која се данашњима могу виђети, а никада са латиницом, нити је знају осим оних којима се по школама од скора почела намешати; таково право да се служе кирилицом много њима могу изискивати што им је уставним законима обезбјеђено, чим је народ српски у нашој држави припознат. У Боки пак ако и јесу двије вјере ипак је само један народ и то српски; занемаривања пак глас пред огромном већином као капла у океану ницезава.

Да је кирилица противу католицизма, могло би се дати мјеста поменутих сеобама, што су противни кирилице; али то опротивљава сами факт католичке цркве, која кроз све славенске једновернике чини велику прославу хиљадагодишњој успомени Кирила и Методија као створитеља словенских писмена, која су по њиховом имену добила и свој наслов: кирилица; дакле они се очито хватају у мрежу слијепог пристрастија.

О да, је г. надзорник Маројевић у Хрватској, где су многи нерасудно устали против кирилице, тада би му се могло и не замјерити на његов вистрај на кирилицу у бјелској школи и у садашњој конференцији учитељској; али он је у Боки же само српски народ живи, же су српски учитељи а српска дјеца ученици пак му се такав страним ики поступак не само одобрити ма ни трпјети не може, па највише шапћао учитељима или им пријетовили или бола мјеста обећавао. Ко се шапћено обходи од честитих особа неможе никада бити љубљен.

Да су пак Радимир и Пољак из Хрватске заблудјели синови Старчевићеви, могло би им се нешто и кроз прете догледати што су тако кивни против кирилице; али су на жалост обо из Боке, први из Доброте а други из Шкаљара, а оба ета-

рином из Црне Горе, први је учитељ у Котору а други у Мули пак им се тај неоправдани поступак никако оправдати не може, јер њихова запосленост у повјереној им дјечи гајиће отров и мржњу међу једпокрвној браћи у Боки; зато их треба добро на око узети. Прећерана запосленост учитеља Радимира већ је почела грдне плодове растројства у Котору доносити због које много мали број православне дјеце, како чујем, посјештава његову школу, и стога которска школа не може имати четвртог учитеља, а то је и суварио грдна штета за све грађане у опште. Што је овај човјек за управљајућег учитеља у которској школи унео, зато ће доста гријеха на своју душу примити и три православна члана мјеснога вијећа, што су са својим одсуством при избору томе повода дали, же је у сваком погледу далеко бољи и способнији нагједатељ одбачен био, а тај је Вукотић, Сутварски учитељ.

Кад се овако бездушно гласи кирилица по школама, же би највише одушке морала имати, икад надзорници и учитељи народни прикључе држе за православну и у православне Србе сабијају, то шта они противу т не неспасљивошћу имају радити? Двоје: Или да купе нове фондове за особне школе где же се кирилица у подуној мјери врштити: Или питати од покрајинског фонда свој новац који за школе давају, пак онда да они и у једном и у другом случају, у виду конфесионалног, под владиним назором, славенским писменима кирилицом слободно по школама дјецу своју обучавају. Иначе како би то изгледало: славити Кирила и Методија а њихова велика добротворства, што су Славенима учинили под ноге бацати? Ко тако ради, није Славјан него невезољни народ, тањиа запосленак и прва кукавица. Но није право да Србим толико жртава окупиља за кирилицу, како што је жали Боже некада морао радити у апсолутној владавини за бранити се од напавне туђинштине, пошто он на ту сврху принадајући му дико непрекидно ишлаује и пошто му је народност његова са уставним законима обезбјеђена.

За докочити овој од скора увученој неправди и тешкој бољи, требало би да све ошине бокијелске и сва мјесна вијећа, високој влади подигну свој праведни глас ради кирилице: Да она буде научно писмо по сјевма бокијелским школама да се сви учитељи бокијелске школе служе у свакој значајној радњи; и латиница нека остане, како би ученици могли научити читати књиге њом штампане и писати истјем писменима. Ово је праведни и законит захтјев, који као такови, неусумњено же и висока влада усвојити и одобрити; а с тим же же се одклонити злоћудни запосленаци, завладаће љубав међу оспособљеним учитељским, ученичким и њиховим родитељским и међу једнокрвном браћом бокијелским; школе же од обе вјере напуњене бити ученицима а православном Србину же се дигнути тешки терет од фондационих школа и помнео на такве.

Ал' је пиће кивно и угледу човјечјем. Ако му од свега овога, што наведено смо, ништа не остави као ударје, ако је снага пијанчева тијела јача од свих отрова у свјетлост пићу, онет га не мимов же једно, што га разликује од свих честитих људи. Погледај оно руменило, црвенило и модрило подбула носа и цијелога лица пијанчева, па реци, зар не читаш са тог срамног жига читаву трагедију једнога човјека, а можда читаве породице и читавих поколеба? . . . И право је: тај гадан печат још гадније страсти нека дијелити свакога човјека од не чојека!

И још би се дуго и дуго могла ређати страдања, што затеку „древну“ пијаницу са сваке стране, али коме није доста, што је чуо, тај се не ће побојати ни другог. Још је једно, што се тиче и најсуровија срца, па још то хоћемо да напоменемо.

Грдна је несрећа, кад се здравчистав човјек занесе пићем, те упрости. Ал' куда тек замахне тај порок, кад уђе у потомство! Кољена пате са неваљалства својих праједова, па као што све живоћно напредује, тако и зло. Пијаница роди често опет пијаницу, а и ако не буде тога, шта буде од порода пијанчева? Изнурен живачни систем пијанице нема толико снаге, да роди као што ваља, него измече у свијет кљасе и богљасе. Пијанац отац роди глухо, глухо-пјеумо и узето дијете, а пијаница мајка или и не понесе, или рађа слабуљав, кржљав и бољестан пород. Јадно потомство таквих родитеља не доживи ни једнога веселог часка у животу, него пати, док му је душа у носу, и никад не буде у реду других, честитих и здравих људи.

Истина је, да није наше, загледи и у друге прилике нашега живота, ван у оне, које се непосредно тичу нашега здравља, али кад дубље промотримо, морамо се баш у тој ствари и на друго освртати. Зар материјалан и моралан напредак нашега

Домаће вијести.

Цетиње, 22. Августа.

— У недељу прије по дне опет је благоволио Њ. Височанство Књаз са Њ. Сјетлостима Књагињцама походити овдашњу болницу Данила I, малостивно прегледати све просторије и поразговорити се и поутијешити у њима налазеће се болнике.

— У четвртак по по дне отчутовале су Њихове Сјетлости Књагиње Зорка, Стана, Милица и Марија у Петроград, где ће прве три наставити и довршити а књагиња Марија отпочети своје васпитање у високом Царско-руском женском институту, који стојаће под покровитељством којење царице руске, а сада стоји под покровитељством руске престолонашљеднице. Њихова Височанства, у пратњи високе родбине своје, испратила су драгу дјецу своју, Књаз до Буковце а Књагиња до Његуша, где је свијетла породица преноћила. Њихова Височанства бијаху том приликом при расанку пријетно дирнута највежињим родитељским осјећајима. Књаз се ту исту вечер вратио с Буковце на Цетиње, а свијетла породица остала је ту ноћ на Његуше. Сјутра дан кренуле су свијетле књагиње а Његуша у Котор, где их је чекала аустријска лађа „Галеб“ да их прими и одведе до Груже. Ту ће свијетле Књагиње сјести на парну лађу „Дубровник“, која ће их пренијети до Тријешћа, одакле ће железницом до Беча и даље до Петрограда. При поласку с Цетиња искупила су се како у самом свијетлом двору многа господа тако и пред двором многобројни свијет, да свијетлим Књагињцама својим рече: „Сретан пут!“ С Књагињцама је заједно отпutoвала и коначно се вратила у своју отаџбину Швајцарску њихова честита наставница госпођица Најком. Биће скоро двадесет година како гђца Најком необичним даром својим, рјетким способностима и безграничном оданомшћу служи свијетлој породици наше високе династије васпитавајући и изводећи на пут дични женски подмладак, којим је Бог благословио еретну свезу нашега Књаза и Књагиње. Госпођица Најком, уз природну доброту срца и племенитост душе, располажући још и необичним у женски фондом знања и вјештине у настави и опхођењу око дјеце, стекла је себи сталну и вјечиту заслугу за свијетлу породицу династије наше, која јој је с те стране у обилној мјери и признала, а тим же и за цијелу земљу нашу, која много њојима да захвали, што ће временом стећи у Књагињцама својим племените и благородне душе, којима же се моћи дичити и поносити, јер ако је добар наставник најбољи пријатељ човјечанству и ако је добар темељ у настави најважнија ствар за цијело васпитање човјека, онда је госпођица Најком, која је савјесном ревномшћу својом положила добар темељ у настави свијетле дјеце нашег узвишеног владарца, стекла право на благодарно признање свију. С каквом је њежњомшћу госпођица Најком савијала се око свијетле породице Књажевске, видјело се на оном тугом пуном изразу, који се могао читати с њеног

дома не утиче на здравље нашега народа? Па шта буде од куће и огњишта, где је старешина и отац страсна пијаница? Имаовина се размишља, морал се у коријен сатре, па од чошора дјеце постане неваљало безкућник. Брига родитељска није лебјела над напретком дјетињим, а примјер му је показао најгоре, што је могло видјети.

Па је ли пиће баш такав отров и може ли довести тако да упрости? А ако може, шта да се ради, не би ли наш свијет бар мало по мало одустајао од тога, и пошао бољим путем?

Да је страсно пиће донета отров и за моралан и за материјалан напредак сваког појединца и свакога народа, говори нам јасним рјечима повјест свијета и повјест појединих људи, а осим тога и наше искуство при сваком кораку. Нека је страст, па она мора удити, била она најплеменитија, била најгаднија. Гадне страсти су, дакако, грозније и по облику и по посљедицама, а пијанство, рекли би, је најгадније од оних гадних.

Као најглавније и најважније ерство против сваке страсти, дакле и против пића, то је редован посао. Беспослица и дангуба најлакше клизне, а радан човјек рјетко ће кад посрнути. Особито снажна и бујна младост нека тража одушке у редовном послу и занимању, па јамачно не ће пасти на ово или оно. Не утиша ли снаге послом и бригом око овога или онога, паиће ма у коју страст, а најирека је прилика за пијанство.

Примјер и добар савјет помаже готово исто тако. Свака страст је кужна, а пијанство понајвише. Деси ли се у једном мјесту једна пијаница, којој се буди ради чега гледи кроз прете; види ли младеж, да се порок не презире, него слави; онда је наравно, да ће га се најлакше прилијепити. Презире ли се страст, па била ма на коме; кори ли се и изобличава ли се сваком приликом и на сваком мјесту; у-

сузјама обливеденог лица при расанку. Госпођица Најком испраћена је у своју отаџбину с многијем знацима висока признања од стране високе династије наше, а топлим изразима добријех жеља од стране поштовача и пријатељица њезинијех, код којих је својим високим духом и рјетком љубавношћу стекла вјечиту љубав и оданост. И ми од своје стране радо се придружимо поштовачима госпођице Најком, и жељимо јој најдешу срећу у њеној двиној отаџбини!

— У недељу на подне стигао је на Цетиње г. др. Милан Јовановић Батут, бивши практични лекар у Сомбору и уредник „Здравља“, а сада лекар ва роши Цетиња и болнице Данила I. Г. др. Јовановић, који је међу свјема компетентима изабран на ово мјесто, већ је уведен у своје ново звање и отпочео је своју лекарску радњу. Још у недељу по подне, у ови дан кад је амо стигао, обисао је овдашњу болницу и прегледао болеснике све редом. Ми га у својој средини поздрављамо искреном добродошлицом и жељимо да рад његов буде од користи народу приногорском.

— У сриједу стигао је амо из Скадра италијански отпраник послова г. Кирби Грин, а јуче је већ отпутовао одавде.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

БЕРЛИН, 17. Августа. — Званично се јавља, да је цар немачки кренуо државног министра и трговине Хофмана од дужности и ставио га припремело у пензију, а овластиво Бисмарка да управља министарством трговине.

ЛОНДОН, 17. Августа. — Званично се јавља, да се Ејуб-кан повукао из траг с војском из Кандахара.

БЕРЛИН, 18. Августа. — „Порд. Алг. Цг.“ дознаје, да је немачка корвета „Викторија“, која стоји код Малте, одређена да учествује у морској демонстрацији и да је добила налог да овдјећ дани пође пут Бриндиза.

БЕЧ, 22. Августа. (Овај телеграм стигао нам је при закључку листа). — Из Палерма јавља се: одјељење флоте италијанске пошле 20. ов. м. Италијанска флота састављена од окопљача „Рома“, „Палестро“ и једне лађе за послугу долази данас за јадранско море.

ЛОНДОН, 22. Августа. (Стигао при закључку листа). — Роберто стигао 21. ов. м. у Кандахар. — Влада изјавила у доњем дому, да она не мисли правити исприлике Турској, него да је консолидује и да јој учини могуће да постоји како тако. Демонстрација морска сједоачи да су силе у потпуном споразуму. Сви адмирал и добили су упутства равногласна. Влада се пада да ће црногорско питање бити наскоро ријешено.

стане ли све на њу; онда же, бومه, ријетко који смјети и хјети поћи против опште струје. Та риједак је онај, који же се и добра ухватити у пуном увјерењу, да ће га свијет прегрети и залучити. За то треба велики дух, а поводљиви људи га немају.

Снажемо утиче на ту страст и обичај навика и прилика. Сви наши крајеви имају привлике, а неумјереност нашега народа створила је од пића некако прави обичај. У нас навајају одојад ракијом, у нас је ракија лијек, у нас спунтају дјечаку полажену паре у чашу, да је испије, у нас је пиће „здравца и слава божја“, у нас је непревело вино отров, а екупови око казана погнибља, у нас је јунаштво пићи, у нас се и гроб вином залјева и т. д. па је ли чудо, ако дијете из малена прионе о ту страст као о нешто са свим природно? Сто пута је било у прилици, да види, да и само некупен, па може ли бити ино, него да и оно пође тим травом? А кад би се из наше куће уклониле те прилике и ти обичаји, кад би свјеснији људи пошл и бољим путем, те предјачили по умјерености и трезвености при свакој прилици и при весељу, онда би у нас јамачно мање њих страдало од пића. Савјет и озбиљна опомена од уважене стране у свакој прилици једнаком енергијом и сталношћу истребили би полако све те зле обичаје и не прилике.

Него и претјерана строгост може да уди. Заман заповијест, ако је не утемељити на примјеру и разлогу, што ће јамачно пропунити. Не вриједи забранити, не вриједи крвити и уклањати, него ваља пустити, да млађи својим сопственим увјерењем дође до свијести. Забрана још дражи, па као што оно роб не зна употријебити слободу, кад је се једном дочепа, тако буде и у тој прилици. Док је пред очима, не ће окушати, али ће за то јамачно претјерати, кад не буде под надзором.

„Здравље“.

власти на порту о питању грчком. Та основа ноте гласи:

«Потписанима је част, да по запо- вједи својих дотичних влада предаду Њ. Преузвишености министру спољних посло- ва високе порте следећу ноту:

Владе немачка, аустро-угарска, фран- цуска, енглеска, талијанска и руска ра- судиле су одговор високе порте од 27. пр. м., на колективну ноту од 15. пр. месеца, којом су приоштени закључци берлинске конференције о исправку грчких гра- ница.

Висока порта у својем одговору, по- што је ставила притворе против закључ- ца конференције, моли посредујуће вла- сти, нека своје заступнике опномоће, да ступе с високом портом у договор на ту циљ, да се постигне споразум о конач- ном уређењу границе и свих тачака и погодности другог реда, које су с тим у вези.

Уважујући да су одлуке, у којима се је берлинска конференција сложила, створене после темељите расправе и пошто је установљена граница, која је грчкој и турској влади предложена уз прихват, не могу посредујуће власти са- извољети, да се расправа опет запомене; оне, шта више, морају, пошто су закључ- ци конференције одобрени, при тим за- кључцима остати, те исте опет препору- чити вис. порти као сугласне с берлин- ским уговором и са записником конгреса.

Владе великих власти не могу дакле пристати, да своје заступнике опномоће, да се упуште у икакву расправу о грани- ци; но владе су приправне, примити при- једлоге високе порте, како год турске о- бласти изиђу из дотичних територија и да се иста земљишта предаду Грчкој.

Слједице истини.

Политички преглед.

Слабо су нам стизали телеграми ове не- дјеље и по томе судимо да се слабо пи- та и догађало у политичком свијету. **Питање црногорско** најважније мјесто заузима међу свјетом, и свијет се погла- вито њим бави. Сви листови у Јевропи, одајући достојну пошту држању црногор- ске владе а признајући основаност зах- тјева црногорских, очекују од порте, а још више од великих сила јевропских да ће ово питање на повољни начин већ један пут скинути с дневног реда.

За сад се у самој ствари, односно овог питања, нема шта јавити, јер је ово стадија припреме за даљу акцију. Да су велике силе одбиле захтјев порти за про- дужење рока, то смо већ јавили. Сада мора бити да се воде саветовања међу великим силама о томе, на који ће се начин изводити морска демонстрација и шта ће се даље чинити, ако сама демон- страција не буде довољна за постижење оне циље, ради које се изводи. Колико се може судити по спољашњим знацима види се да велике силе раде међу собом споразумно и да ће у свему поступати сложено и договорно. Шта су оне међу собом уговориле и шта намјеравају чинити

у овом или у другом случају, то за сад још није познато. Толико се само зна, да су бродови свијех сила, одређени за де- монстрацију, већ сви на путу, и да ће се скоријем састати под Улцинем. Шта ће даље иза тога доћи, видјећемо.

Питање грчко у толико је напредо- вало, што су се, како листови јављају, велике силе сложиле у основи, по којој имају удесити свој одговор на потоњи од- говор порти. Ако је та основа, коју у да- нашњем листу доносимо, истинита, онда су велике силе наумиле да и у грчком питању не узимљу обзира на портине неосноване примједбе. Из ове основе види се, да велике силе неће да престану на захтјев порти, да се поново поведу пре- говори између ње и заступника сила о новијем границама. Велике силе остају дакле, што се границе тиче, при својим захтјевима изложеним у потоњој њиховој колективној ноти. Једино може порту тје- шити још то што велике силе не наваљу- ју на њу овако одлучно као у црногор- ском питању, и не стављају јој рока, а то је за њу таман добро дошло, јер ће сад моћи протезати рјешење грчког питања у недоглед. Само ако не буде паметно поступала у црногорском питању, то ће је моћи смести и у грчком, јер ће онда велике силе без икакве штеђе наваљни на њу, да што прије и грчко питање у ред доведе.

Поводом предстојећег рата између Грка и Арбанаса, и разлике у гледишту то- га прогласења гласова издао је грчки ге- нерал Караџа књигу под насловом: «Ар- банаси и грчка војска», у којој развија своје мисли и побија наводе оних, који веле да је грчка војска преслаба насрам Арбанаса и да би им подлегла у случа- ју сукоба. Генерал Караџа наводи како би Грци имали посла само с јужнијем Арбанасима, а за ове довољна би била и снага грчке војске да их савлада. Север- не Арбанасе чврсто вежу Црногорци. Тек ако би се црногорско питање ријешило прије грчког, онда би Грци имали посла са цијелом (северном и јужном) Арба- нијом, а то би за њих било мало сувише и у том случају Грци би имали и право и пужду да апелују на помоћ великих сила, које су потписале берлински уговор и виједале на берлинској конференцији. Генерал Караџа допушта да дисциплина није јака у грчкој војсци и да су Арба- наси у војвању више зајвећани по Гр- ци, но томе на суштор ставља згодни по- ложај Крфа, који је од неоцијене ври- једности за грчку окупацију. Острво Крф, по ријечима генерала Караџе, обухвата скоро цијелу обалу Епира, и на овој би се грчка војска могла искрцати врло лако без икакве или с врло малим отпором и могла би на брзо уљети у Епир. Кад би грчка војска у већем броју, од једно 15000 момака, с те стране ушла у Епир и твр- до се ошамачила а опет одржала непре- кинуту везу с морем, и кад би у исто доба 4—5000 Грка код Делвина или Ари- рокастопа упало, те повратну линију из Епира Арбанасима пресјекло, тада би грч- ка војска могла прећи у напад, наступити

до нове границе и заузети све важније позиције. У једно вријеме с тим морала би једна грчка војска од 10.000 момака пријећи суху границу, посјести Мезево, Трикалу, Заркон, Кардицу и Фарсалу, и међу собом као и са старијим границама остати у вези.

Генерал Караџа држи да би грчка војска од својих 30.000 момака довољна била за све то, по само у том случају, ако Црногорци буду у шкрину држали сјеверну Арбанију; иначе ствар би изла- теже.

Саспитавамо у данашњем броју на- шега листа **указ цара руског** којим се укида чувено треће одјељење. У исти дан (на преображење) изишао је и други у- каз царев, којим се Лорис-Меликов по- ставља за министра унутрашњих дјела с проширеним дјелокругом цетега министар- ства, у којем су данас уредаријешене власти и шефа врховне извршне комисије и шефа ђендармерије и главара државне полиције. На тај начин министар унутраш- њих дјела имаће од сад у својој ру- кама власт, која је подијељена била на три гране и ни у једној грани није могла да ради како ваља. Унутрашње устројство руске управе било је до сад растројено.

Да је такво напонак устројство, пра- вије растројено унутрашње управе у Руси- ји могло до сада постојати, то се има при- писати само духу неовјерења, којим је заданута свака апсолутистичка влада. Не- вјерујући министру унутрашњих послова, ап- солутизам устројно је узал «тајно одјеље- ње», поред овога пак самосталну управу ђендармерије, да би, тобож, ове области једна другу држале на оку, контролира- ле. Уз ту тако организовану контролу ни- је се никада знало, ко није, ко ли точи. Уз тако подијељену полицијску управу био је само пуки еретички случај, ако се је ка- да који атентат могао препријечити, који злочинац ухватити. Нико није хотио бити одговоран, нико крив, ако се атентат или злочин није ушло у траг. Организам вр- ховне унутрашње управе, какав се у Руси- ји уводи царским указом од 6. ов. м., постоји у свакој уставној јевропској држа- ви, гдје је министар унутрашњих послова уједно увјек врховни управник полиције. У том царском указу није дакле Лорис- Меликов никакве нове идеје на управном пољу оживотворило. Ипак је велика њего- ва заслуга, што је он цара усно скло- нио, да напусти кобно «треће одјељење» и да министарству унутрашњих послова да- де дјелокруг, који му припада. Руски на- род одавно је већ захтијевао, да се то о- дјељење укине, јер је истинитивно пога- ђао, да је његово неодговорно дјеловање узроком многог самозвоља, многог нереду. Но како се апсолутизам свагда и свагда чврсто држи своје обљубљене навике, тре- бало је истом мужа енергије и заслужно- сти Лорис-Меликовље, да институцију апсолутистичког неовјерења одстрани. Колико су се год «тајно одјељење» и гла- вар ђендармерије трудили, да нихилисте униште, колико су год главни гувернери пунили тамнице и руде у Сибирiji, раз- вратници у Русији ипак су све то др-

екије дизали главу, докле напокон, успр- кос читавој војсци полиције, непокушаће саму царску палату дићи у зрак. Одкада је пак Лорис-Меликов узео узде унутра- шње управе, нихилиста у Русији као да је нестало; бар се више појавили никаквим атентатом. Неочекивани овај успјех постигао је Лорис-Меликов понај- прије тим, што је у руску полицију увео јединствен дух, прикупив све нити поли- цијске управе у своје руке. Дочим су сз главни гувернери, који су прије негда би- ли постављени да побијају нихилизам, из- црпљивали у војничкој стројности, окупру- ности, неразабирајући много неспие од кривих, Лорис-Меликов знао је бити и строг и благ, гдје је требало, у опште праведан, пак је тим предобио све умје- рене, разборите елементе у држави, који су га у његовој задатји успјешности поду- пирали од читаве полицијске војске. Сход- ним, праведним својим поступком избио је он нихилизму отровне зубе, испразнио тамнице и заведену младеж вратио роди- тељској кући и науди. Цар Александар, видећи да је Лорис-Меликов извео, о чем су се толики звани и незвани прије негда залуду трудили, није могао а да овоме мужу непоклоно потпуно своје повјерење, пак да одобри његове приједлоге о преустројству министарства за унутрашње послове. По царском указу од 6. ов. м. министар унутрашњих послова у Русији прави је, једини главар полицијске управе, али је зато он такођер једини одгово- ран за ту управу. У овој одговорности јеет управ јамство за вљаност управе, којега руски владалац код досадашњег растројства врховне полиције није могао имати. Да ће граф Лорис-Меликов сада, као министар унутрашњих послова, добив шири, позитивнији дјелокруг, него што га је имао у звању «предсједника егзекутив- ного повјерењства», развили такође већу благодатну радњу, увести многе, у Русији силно потребите реформе — то се од ње- га може разумним правом очекивати.

Д о п и с и.

Из Босне Которске. — Десетог, 11. и 12. овогodiшњег Августа у Котору др- жана је конференција учитељска, у којој су учествовали 25 учитеља и 7 учитељица босно-каторских. Овој конференцији пред- сједавао је школски надзорник г. Видко Маројевић родом из Далмације. Сваки дан сљедовали су претресања различитих пред- мета, по дневном реду, које су мал да не све рјешавали учитељи православне вјере и то на опште задовољство. Међу тимем неки учитељи православне вјере, са пис- меном молбом препоручише конференцији, да би високу владу замолила, да би дала печатата учитељске таблице и са кирили- цом, и за то да би дозволила учитељима, да се могу и са кирилицом служити у званичној радњи. Ова скромна молба по- блиједи у лицу јакко поменутог г. предсјед- ника, а учитељима католичке вјере: Ра- димиру и Нољаку нож у срце засади, те прије него дође на гласовање скупштине,

довољно потрошити, да му у крв пређе Све што буде, биће, да оно мало јела за- стоји подуже у желуцу, да се тако уквар- и, па да тим још горе учини. Тако ра- ђа једно зто друго, док желудац не обо- ли баш јако, да већ ништа у себе не прима. У тај мах се развила болнијест и даље: горе устима, а доље у дробовима, па за које вријеме, а она учинила од здра- ва, силовита човјека сјен и права муче- ника.

Поред желуца рије пиће и по дру- гим дробовима. Јетра (црна дигерица), бу- брезе, срце и слезина промијене се са сви- јем, а како је радња тих органа у чо- вјечијем тијелу главни дио цијеле живот- не радње, то је онда наравно, да се та промјена јако осјети. Сваки тај дио за се- бе дубоко захвата у радњу нашега тије- ла, па ако како болни, поремети је са свијем. Буде ли да оболе сви ти тако важни дјелови у један мах (као што је о- бично у цијанци), онда је са свијем на- равно, ако је по свима крајевима тијела свакојаких болесних појава. С тога ћете видјети, да цијанци муче врло разне те- гобе, а ако их проучимо, наћи ћемо, да су сви од промијењена система у јетри, ср- цу и т. д. Потраје ли то дуго, онда је ја- мачно, да ће са болести тако важних ор- гана морати тијело малаксати, па на брзо и угинути. Цијанци добије лупање срца, задицу, водену болнијест и т. д., те уз ужасне муче и дуго боловање јадно сврши.

Али гдјекада хоће пиће још горе да се свети. Цијанци болни, али не на умор, него да трпи и пати цијелог вијека, и да сам мора пожељети смрт, као избавијелку од зла и биједе. Пиће и. пр. од силна пића капља, па га убогаји за свакад; наиће на зглавце нека болест, па му не да мира док дахом дине; наићу и друге тегобе, које не уморе, него само кне, па у тој пралици је смрт куд-и камо боља од јадна и мучна живота. Смрт опет као да хотишце облизи, те од цијанцие постаје

Листак „Гласа Црногорца“.

ПИЈАНИЦА.

«Сједите шљивике, па градите школе.»
Кнез Михаило.

Има ли гадније и недостојније стра- сти од пијанства? Погледај пијаницу, па реци ми, шта је на њему остало од на- равни и достојанства човјека. Као да је навалице брано, тако му је и с тијела и с душе побрано све оно, чиме се човјек поноси. Љепота и снага тијела, дух и ср- це све је то жалосно згариште наклена пића.

Вино, ракија, пиво и сва друга си- ловита пића ма кога имена и изгледа и- мају у себи неки отров, који уди тијелу човјека. А да је то отров за тијело, не треба посумњати већ с тога, што сваки час видимо како дјелује. Силовита пића ма које врте промијене већ у први мах крвоток и радње у живцима. Одмах иза друге треће чаше вина осјетимо, да нам кроз тијело струји нека топла струја, и да смо некуд живи. Лице нам се већ закарпи, очи се засјаје, мисли витлају буј- није и јаче, осјећај нам чисто естрије, би- ла по цијелом тијелу бију јаче и брже, и све нам је некако живље и узбуђеније. Нама се баш та узбуђеност у неку руку допада, и ми онда велимо, да смо «раз- драгани» и весели.

Него већ тај јачи живот је натјеран и неприродан. Отров је нагодио наше ти- јело на тај напор. Тијело се дакле сили- ло, а за усљеним напором долази умор, особито онда, ако се то учеста. Већ иза тихиј учестаних весела иде настојиче чи- тава поворка баш битних промјена у тије- лу, а са тим промјенама и поремећено здравље.

Још јаче унада у очи дјелство тога отрова ако са свим претјерамо. Из «ли- јена весела» напије се човјек у силови-

том пићу неке чудне дражи. Пиће га све више и више свлађује, живци и крвоток осјетили су још јаче промјене, и према томе се јављају. Нека чудна раздраженост и узрујаност цијелог тијела узме маха, па ће се показати час овако, а час овако, или према обичној нарави човјека, или према пићу. Често већ и желудац осјети. Најбоље се то види у повећаном наплету друштва. Један је раскалашан: виче, дуна и држи, да му је у овај мах снага нара- ста; други се дао у осјећаје, те онско надражен без разлога и повода дуби, пла- че, одушевља се и заноси; трећи се опет дао у најсмијелије мисли, па снагама сво- јим хоће да надмаша ђеније свјетске, и не да другом на близу подножја свога; чет- врти трпи грозне муче... а на свјема редом видиш сасма усљеном и необично радњу цијелог тијела. Најмање што се јавља то је прави дух, и по томе се види да силовита пића најјаче утичу на мозак.

Тај степен пијанства и тако јаке промјене у тијелу мора имати својих у- жасних посљедица. Тако надражени жи- вци, тако промијењен крвоток мора утица- ти на све радње у тијелу, и то за дуже времена. Док се поремећено врати на сво- ју мјеру, док тијело поће опет на свој редован посао, треба и опет јаких промјена, па ако се пићем учеста, мора у тијелу што за увјек заостати. Често надражен мозак малакше, живци изаемогу, крв се загати у коме дијелу тијела, желудац се пресири и т. д., па је ли онда чудо, ако пијанац болни и тијелом и душом?

Али је још страшније пошљедње уз- дарје силовитих пића. Мозак им је нај- милији, те на њ ударе најјаче. Мозак вла- да живцима цијелог тијела, па кад он иза, изадио је све, што је у његовом подручју. Из раздражености прије пи- јања у неку немоћ. Дио по дио узима му се, па не потраје дуго, а он једва собом влада. Очи се укочиле, језик одбљао, усна и вилица пала, глава отештала, рука

малаксала, ноге се осјекле, а свијест са свим минула. За мало, па се утајало цно живот (ван неких животњских обави) и пијанац се стропошта као полумртав, гну- сна тијелесина без свијести и моћи ма гдје, а живот му се врати тек онда, кад му из тијела изађе онај отров, што га је хо- тимце у себе био. Шта је за то вријеме тијело претријело, и колико је иза тога потраса остало сталних промјена у њему, пресудиће сваки и сам, кад само поизмели да најмањи вриједу тијелу може да поре- мети цно склоп.

По овоме се види, да у силовитом пићу мора бити неких дјелова, који су отровни, и који шкоде тијелу. Сви ти по- јави, што нам се јављају иза претјерана пића, јављају се исто тако иза многих других отрова. Па кад су једнаки, зар да их дијелимо? Зар за ово да кажемо да је отров, а за друго што, што нето тако трује, да је сласт и храна? Зар је то до- ста за изговор и хитар пићу, ак да пре- живимо? Од отрова се и не мора увијек одмах умријети, него их има и тихих, који полако и постепено тамане. Па баш су ти опаснији; ми их и не осјетимо, а они нас потајно подгризају.

Још теже и замашније захвата у ра- дњу нашега тијела често и уобичајено пиће. Затуре га по свјема крајевима, па не потраје дуго, а од здравља, разбо- рита човјека постао и тијелесни и душевни богаљ, — трошина и гадна развалина ве- кадашње снаге.

Да проматримо мало те промјене, што долазе од силна пића.

Најобичнија је, да пијанац преспи свој желудац, те да тако мало по мало изгуби глад и вољу на јело. Од многа пића обалави му слезна кожа у желуцу па нити ште јела, нити га можедовољно да свари. Пијаница је једва један пут на- дан прихватиш што да поједе (обично тражи киселине), па ако је који залогат и пово, нити му је пријао, нити ће га

Разне билешке.

«Застава» не долази никоме у Прву Гору ево има већ преко двије недеље. Како е једне стране поуздано знамо да «Застава» није забрањена за Прву Гору, а опет с друге стране видимо из других листова да «Застава» још није престала излазити, то се чудимо за што овако никоме не долази и не можемо да се довијемо шта може томе бити узрок. У неки час паде нам на ум, да је «Застава» забрањена за Аустрију (Циславању), па како јој је пут преко Далмације док до нас стигне, то помислимо да је у зао час не задржавају тамо негде у Задру или Триешћу. Ако је збога тога случај, то би била опоменица дојучини господу управнику пошта у Триешћу и Задру и ставити им својим начином до знања, да Црна Гора не лежи у Циславању и да они не мају права задржавати од пријеноса листова, који у Црној Гори нијесу забрањени. Шта би се н. пр. у Аустрији рекло, кад би немачким управницима пошта пала на памет, да задржавају и не пропуштају у Аустрију листове француске, који су у Њемачкој забрањени? Ово би била грдна и казнима злоупотреба, па тако би било и ово са «Заставом» ако се доиста чини. Ради разишћења ове загонетке ми се овдје обраћамо е једне стране управи наше поште на Цетињу, с друге стране самом уредништву «Заставе», и молимо их, у интересу нашем и њиховом, да развиде и распитају у чему је ствар.

(Омладинска скупштина) у Новом Саду била је и прошла, а ми још управо не знамо шта је свршила и урадила, јер «Застава» нам никако не долази, а у другим листовима налазимо на изјештаје свакојаке, којима, у интересу саме омладине, не ћемо да се послужујемо, јер држимо да су тенденциозно написани. Толико ћемо само напоменути, да је омладина претресла и утврдила своја правила, по којима сваки Србин из Угарске и свака Српкиња може бити члан омладине и да чланство није ограничено само на омладину која се учи по школама.

(Димитрије Балаићки), професор у пензији у Београду, умро је тамо 7. о. м. у 5 ура по подне. «Срп. Нов.» ово пишу о њему: Јуче по подне сарањен је г. Димитрије Балаићки, професор у пензији, који је преминуо 7. о. м. у 5 сахата по подне. Покојник је цео свој вијек провео као професор у гимназији, гдје је радио с вавредном ревносту и успјехом, а неко вријеме радио је и на овоме листу док је излазио под уредништво пок. брата му. Као професор написао је неколико школских књига, по којима се и данас предаје у гимназијама. У покојнику губи породица свог ваљаног старјешину и хранитеља, средње школе губе у њему свог искреног пријатеља, књижевност српска једног скромног радника, а народ племенитог патриота и родољуба. Вјечан му спомен а лака му црна земља!

Претплатници «Здравља»

нека не замјере, што се 14. и 15. број задоцнио. Сеоба задржала је уредника од свих других послова.

На Цетињу, 20. Августа 1880.

Др. М. Јовановић-Батут.

Књижевни оглас.

УПИСНИЦИМА
на Свјев

«Освојење Никшића»

јављамо да књига још није могла изаћи због неких тешкоћа у штампању, које се нијесу могле предвидјети ни уклонити, но да ће изаћи јамачно до мале Госпође ов. г.

Цетиње, 22. Августа 1880.

Књижара Ј. Павловића.

Изишла је из штампе:

ВИДОСАВА.

Пјесма Тома П. Ораовца.

Трошком списатељским. У Дубровнику. Штампарија Д. Претнера. 1880. — Ова пјесма може се добити у књижари Ј. Павловића на Цетињу, Шпира Петровића у Котору и Д. Претнера у Дубровнику. Цијена јој је 20 новчића.

Изишла је из штампе

ОТАЏБИНА

свеска за Август 1880 год.

Са оваком садржином:

1. «Из млетачке плаве књиге», или једна дипломатска мисија у петнаестом вје-

ку, позваним документа млетачке архиве, од Чедомила Мијатовића. — 2. «Виза», романа, од Н. В. Ђорића. — 3. «Народне традиције и критичка историја» (Смрт краља Ст. Дечанског и цара Уроша). Прилог киројени извора српске историје, од Стојана Новаковића (продужење). — 4. «Освета», балада Драгутина Илића. — 5. «Из пове Србије», студија Мите Ракића. VII. Вјетерница. VIII. Врање. — 6. «Вукашин», трагедија у пет чинова, написао др. Ј. Илић. — 7. «Деспот Стеван Лазаревић» за вријеме турских међусобица, од Љубе Ковачевића (продужење). — 8. «Љубим те, душо!...» Совет од Војислава. — 9. «На граница», успомене из првог српско-турског рата, 1876, од Владана Ђорђевића. XII. Шумацова. — 10. «Здравље у Србији 1879 године». Први годишњи извјештај о санитетским односима у држави, што га је поднио начелник санитета г. министру удружених дјела. Приступ. А. О. храни. — 11. «Бегуш и Мажуравић» (једно литерарно питање), од Светислава Вуловића. — 12. «Неколико примјетава» о књизи Д. Ђурића «Основна тактика», од мајора Јоце Стефановића Вилевог. — 13. «Књижевни преглед», од Андре Николића («Драгољена огрлица» од Л. Комарића «Овдје се оздравља» и «Новинар»). — 14. «Библиографија».

Молимо оне скупаље, који за своје претплатнике шаљу новце на поједине свеске да то за ову свеску учине што скорије, јер уредник полази на пут по званичном послу у половини овога мјесеца.

За вријеме његовог путовања заступаће уредника г. Љубомир Милковић.

Београд, 7. Августа 1880.

УРЕДНИШТВО «ОТАЏБИНЕ».

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

на

ПРАВОСЛАВНО ДОГМАТИЧНО БОГОСЛОВЈЕ

написао прота

ЈОВАН БОРОТА,

професор богословије у Карловцима.

Са издавањем ове књиге мислимо да ћемо попунити једну од ових празнина, на које у нас наилази сваки, који си хоће да прибави бар колико толико богословског образовања.

Поље богословских наука у нас је најмање обрађено. Тако је морало бити, јер су се ријетко појављивале снаге, које би на том пољу успјешно радити могле, а ако би се која и појавила, та се одмах и изгубила, јер не бијаше средишта око којег би се поједине снаге груповати могле, те са више енергије и радити.

Такво средиште за сад је новоустројена богословија у Карловцима, која је око себе прикупила спремане снаге за радњу на богословској књижевности.

Једна од најбољих снага на карловачком богословском заводу јесте без сумње пречасни прота госп. Јован Борота и по томе мислимо да се у избору преварили нијесмо, наумивши засад један од његових предмета «Догматично богословје» на ком иети већ довољан број година као професор богословије ради, штампом широј публици у руке дати. Осим тога догматично богословје центар је свију богословских дисциплина, те и по томе држимо да је ово најпречије нашем свештенству и кандидатима свештенства, који се у Карловцима, Задру, Београду и Цетињу спремају за чин свештенички — а скорим ће сигурно таква спрема почети у Враћи и Сарајеву.

Кад смо се латили издавања овога дјела, ми смо мислили на ту потребу и рачунали смо на довољан одзив са стране преосвећених српских Епископа и свештенства нашег; — за то ево и отварамо позив на претплату и молимо сву господу свештенике обојега реда, кандидате богословије и све оне, који би вољни били ово дјело узети, да нам се најдаље до 1. Септембра т. г. пријаве како би се према томе равнати могли.

Морамо и то споменути да догматика испод пера боротиног није испала као сувопарно набрајање догмата, већ као потпуна система у врло пријатном и занимљивом облику.

Издавање овога дјела стаће доста труда и новца, јер је повелико — близу 40 штампаних табак — зато се надамо да ће одзив бар толики моћи бити, да се наши трошкови подмире; — јер у овом подухвату не рачунамо ни на најмању хасну.

Књига ће бити на лијепој хартији и

са новим словима штампана, а цијена ће зависити од броја претплатника. Скупљачи добиће за свој труд једанајесту књигу или новац за њу, књига ће се разишљати у натов (рг. Nachnahme).

У Ср. Карловцима на Илин-дан 1880.

Штампарија

Косте Павловића,

као наклада.

(3—3)

ОГЛАСИ.

Прва аустријска фабрика дрвенарије

(основана 1868 године)

награђена на изложбама са 10 златних и сребрних медаља, фабрикује дрвене сираве за цртаче: цртаће табле, мале, велике и угласте лењире, и т. д. и разне специјалитете и галантеријску дрвенарију за употребу хартије и за експорт.

Врстац за писма, акта и фактуре, од дрвета, солидно израђен, фино полисан, 1 кило тежак, врло мало мјеста запрема и много је практичнији од азбучног сандучића за писма.

Ектограф, патентован апарат за мно-

пис, а тако и ектографску масу и црно мастило за њу, одличне квалитете, — дајем најјефтинијом цијеном. Пошто има лица која имитују моје патентоване ектографе, то опомињем свакога да не купује тако лоше имитације које нијесу изишто. Мој ектограф похвалили су и славно препоручили најзнаменитији европски листови. Цијеновнике и ектографисане снимке шаљем гратис и плаћено.

Josef Lewitus Fabriksbesitzer,

(4—4) Wien, I. Babenbergerstrasse, 9.

Књижевни оглас.

У књижари Ј. ПАВЛОВИЋА на

Цетињу могу се добити ове књиге:

- ЉЕТОПИС Матице Српске, уредио А. Харић. Свеска I. 1880. Цијена ф. — 80 н.
- ЉЕТОПИС Матице Српске, уредио А. Харић. Свеска II. 1880. Цијена ф. — 80 н.
- СЛАВЕНСКА СЛОГА или руска војна 1877—1878 г. написао Максим М. Шобанов. Цијена ф. — 60 н.
- GRAMMAIRE de la LANGUE SERBO-CROATE par A. Parčić. Traduction à l'usage des Français contenant des améliorations suggérées par l'auteur avec une introduction par le docteur J. B. Feuvrier médecin-major en mission au Monténégro, chevalier de la légion d'honneur, commandeur de l'ordre de l'indépendance du Monténégro, membre correspondant de la société médicale d'émulation de Paris, des sociétés de médecine de Lille, Nancy etc. Paris 1877. ф. 4. 50 н.
- ИСТОРИЈА УМНОГА РАЗВИЋА ЈЕВРОПЕ. Написао Ц. У. Дрепер. Оба дијела ф. 2. 80 н.
- ПОВРТАРСТВО за школу и народ написао д-р Ђорђија Радич. ф. 3. 20 н.
- ЖИВОТИ И ДЈЕЛА ВЕЛИКИХ ЉУДИ из свијех народа. Сабрао и уредио М. Ђ. Милићевић. Сва три дијела. ф. 3. 20 н.
- КУЉЕВНИ ЉЕКАР или најважнија упутства при лијечењу свијех болијести као и за очување здравља. Саставио д-р Н. Српјемац. ф. 1. 30 н.
- ИСТОРИЈА СВИЈЕТА за народ и школу. Написао Стојан Бошковић. ф. 1. 80 н.
- ЈЕ ЛИ МОРАЛО БИТИ? Приповијетка од К. Детлева. ф. 1. 20 н.
- НОВИНА. Роман И. С. Тугрењева. Оба дијела. ф. 1. 60 н.

- ПСАЛМИ ДАВИДОВИ. Превео Буро Даничић. ф. — 30 н.
- УЧИТЕЉ РУСКОГ ЈЕЗИКА. Изнова израђено дјело по методи Робертсона од А. Василевића. ф. — 80 н.
- ГРИЈЕХ И КАЈАЊЕ. Роман из времена Шпањолске инквизиције од А. Брасета и Ј. Ковена. Сва четир дијела. ф. 2. 60 н.
- НАШЉЕДСТВО. Приповијетка од Хенрика Чоке. ф. — 40 н.
- ПРИПОВИЈЕТКЕ Ђ. ЈАКШИЋА. (Сва свједога Гамзе. — На мртвој стражи. — Сујањ, [Невјерна Тијана и Краљица. — Српско чобанче.] Сва четир дијела. ф. 1. — н.
- ПРВА ЉУБАВ. Новела Ивана Тургењева. ф. — 50 н.
- ЧЕТОВАЊЕ. Приповијетка од Марлинског. ф. — 40 н.
- МРАЧНА КУЋА. Америкацки роман. ф. — 40 н.
- ПРИПОВИЈЕТКЕ МАВРА ЈОКАЈА (Круна и мјрта. — Трипут Бог помаже. — Смрт на пресуди.) ф. — 25 н.
- АБ ДАЛАХ. Арапска приповијетка. Написао Едвардо Лаблеј. ф. — 60 н.
- ПУТ ОКО СВИЈЕТА за осамдесет дана. Од Јулија Верна. ф. 1. 20 н.
- ДЈЕЧИЈА ЗАБАВА у слици и ријечи. ф. — 25 н.
- ВЈЕРЕНИЦА ЦРНОГОРСКА. Новела Мих. Полита-Досанчића. Друго издање. ф. — 25 н.
- КОТАРЧИЦА ЦВИЈЕЋА. Приповијетка за старо и младо. ф. — 50 н.
- РУКАВИЦА. Роман из инглишкога друштвеног живота. ф. 1. 20 н.
- ПРОГНАНСТВО ШПАЊСКЕ КРАЉИЦЕ ИЗБЕЛЕ, или тајне двора мадридског. Исторички роман. Све 28 свезака. ф. 8. 60 н.
- БАДЊАК. Дарак добро дјечи. ф. — 25 н.
- ЕНОХ АРДЕН од Тенисона. Превод Змај-Јована Јовановића. ф. — 50 н.
- ОРАО ф. — 50 н.

ПОШТАРСКИ

ЉЕТНИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта од данас до свршетка Септембра 1880.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња у понедељак, у четвртак и у суботу. Предавање до 11 ура у јутро.

Долази из Котора у понедељак, сриједу и суботу. Раздавање у 8 ура у јутро ако пароброд стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за Котор у недељу у 6 ура у јутро. Предавање у суботу до 6 ура по подне.

Долази из Котора у понедељак. Раздавање у 8 ура у јутро.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић и Подгорицу у понедељак, сриједу и суботу. Предавање до 11 ура у јутро.

Долази с Ријеке, из Бара, с Даниловграда, из Никшића и Подгорице у уторник, четвртак и недељу. Раздавање у 10 ура ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић и Подгорицу у сриједу. Предавање у уторник до 6 ура по подне.

Долази у четвртак. Раздавање у 10 ура пред по подне.

Канцеларија је сваки дан отворена од 9 ура до 12 у јутро а од 4 до 6 по подне. Цетиње, 20. Марта 1880.

Управитељство

Књ. црногорске поште.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 22. Августа 1880.

Државни дуг у сребру	7280.
» » » » » банкама	7370.
Златна рента	9825.
Лозови од 1860	13180.
Банчине акције	833.
Кредит	29020.
Лондон	11790.
Ц. кр. цекин	558.
Наполеон	939.
Државна марка	5785.

У државној штампању.